

Datum
2022-10-15

Dnr
LKS 2021-000486

Avdelningen för verksamhetsstöd
Christian Martins,
christian.martins@lysekil.se

Föreningsbidrag - fördjupad utredning - Information

Sammanfattning

Den fördjupade utredningen gällande kommunens bidragsgivning till föreningar föreslår följande;

1. Målsättning och syfte tydliggörs vilket är att föreningsbidragen ska bidra till att uppfylla kommunens vision och övergripande mål. Syftet med bidragen är att stödja ett varierat och brett kultur- idrotts- och fritidsliv inom Lysekils geografiska område.
2. Kommunen antar *Allmänna bestämmelser om kommunalt föreningsbidrag*. Dessa stipulerar på ett generellt plan vad som krävs av föreningar som önskar kommunala bidrag och ersätter kommunstyrelsen nuvarande oöverskådliga regler (bilaga 1).
Utbildningsnämndens nuvarande regler ligger kvar oförändrade, och utgör kombinerat med de Allmänna bestämmelserna, kommunens samlade regelverk för föreningsbidrag.
3. Informationen om föreningsbidrag på kommunens hemsida förtydligas och görs mer utförlig. Det är önskvärt att integrationsperspektivet särskilt beaktas vid beslut om bidrag till kommunens föreningsverksamhet.
4. Kommunens föreningsbidrag ska ha fokus på barn och ungdomsverksamhet för sin bidragsgivning. Detta innebär flera alternativa ställningstaganden;
 1. Lysekils kommun upphör med bidrag till pensionärsföreningar.
 2. Lysekils kommun upphör med bidrag till pensionärsföreningar och funktionshinderföreningar med undantag för föreningar som vänder sig till funktionshindrade barn och unga.
 3. Lysekils kommun avskaffar bidrag till 1 och 2 samt till Folkets Hus föreningar.

Punkterna ovan kan eventuellt genomföras under en utfasningsperiod över förslagsvis två år.

5. Kommunfullmäktiges beslut från 1983-11-17 gällande täckning av framtida driftsstöd till Folkes Hus i Grundsund omprövas.
6. Utbildningsnämnden ges i uppdrag att from 2024-01-01 ha helhetsansvaret för kommunens föreningsbidrag. Den huvudsakliga målgruppen är föreningar med verksamhet som riktar sig till barn- och unga samt som idag kulturevenemang eller kulturbidrag. Uppdraget och dess budget omfattar såväl nämndens nuvarande bidragsgivning samt 1.5 mnkr av kommunstyrelsens bidragsbudget (totalt 2.5 mnkr) som flyttas över till UBN.

Beredning av inkomna ansökningar hanteras av utbildningsförvaltningens föreningsutvecklare. Som stöd för detta arbete skapas en beredningsgrupp bestående av relevanta funktioner inom kommunens olika verksamheter.

7. Kommunstyrelsen har, mot bakgrund till 6 ovan, from 2024-01-01 en budget på 1 mnkr som uteslutande ska användas till IOP-projekt.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen noterar informationen samt att kommunstyrelseförvaltningen återkommer till sammanträdet i januari med förslag till beslut.

Ärendet

Kommunstyrelsen beslutade 2021-12-01 att genomföra en fördjupad utredning med fokus på kommunens hantering av föreningsbidrag. Utredningen ska omfatta;

- Koppling till vision, mål och utvecklingsområden
- Syfte med kommunens bidragsgivning
- Jämställdhet, transparens och integration
- Tydliga kriterier och regler för bidragsberättigade och krav på återrapportering

I tillägg till ovanstående tillkom ett initiativärende med förslag om att även inkludera budget för evenemang i översynen

Förvaltningens utredning

I budget för 2019 gav kommunfullmäktige kommunstyrelsen i uppdrag att genomföra en översyn av de olika bidrag som kommunen årligen betalar ut till föreningslivet. I uppdraget ingick också att se över den organisatoriska strukturen, det vill säga vilken eller vilka verksamheter som är mest lämplig att hantera och bevilja ansökningar om kommunens olika bidrag ur ett effektivitets- och likabehandlingsperspektiv.

Förvaltningens utredning presenterades för kommunstyrelsen 2021-12-01 som beslutade att ställa sig bakom utredningens förslag och att dessa skulle börja gälla 2022-06-30. Styrelsen beslutade också om en fördjupad utredning som ska omfatta;

- Koppling till vision, mål och utvecklingsområden
- Syfte med kommunens bidragsgivning
- Jämställdhet, transparens och integration
- Tydliga kriterier och regler för bidragsberättigade och krav på återrapportering

I tillägg till ovanstående tillkom ett initiativärende med förslag om att även inkludera budget för evenemang i översynen.

Koppling till vision, mål och utvecklingsområden

Lysekils kommuns vision 2023 lyder ”Lysekil är en hållbar och attraktiv kommun året runt som kännetecknas av kreativitet och framtidstro. Lysekil är en självklar mötesplats och ledande inom maritima näringar.”

När det gäller kommunens bidragsgivning och dess koppling till visionen kan vissa indirekta beröringspunkter göras, bland annat att kommunen med sin bidragsgivning förhoppningsvis leder till att Lysekil uppfattas som en attraktiv kommun som värnar om sitt föreningsliv. Begreppet mötesplats kan också kopplas till det föreningsliv som finns i kommunen och som får stöd från kommunen att utvecklas.

Kommunen har 2022 fem utvecklingsområden där framför allt området *Barn och unga är vår framtid* har en tydlig koppling till den del av föreningsbidragen som kanaliseras till föreningar som vänder sig till barn och ungdomar.

Det ska i sammanhanget nämnas att av den totala summan 3 540 mnkr som betalades ut under 2021, gick 1040 mnkr till föreningar med ungdomsverksamhet vilket är ca 30 %. Resterande medel, 2500 mkr, gavs som bidrag till pensionärs- och handikappföreningar, Folkets Hus föreningar samt IOP-projektet Rorkulten (ABF).

Mot bakgrund av att kommunen under senare år har som ambition att stötta verksamhet och föreningar som riktar sig till ungdomar, och har ett utvecklingsområde som specifikt riktar sig till barn och ungdomar, bör ovanstående fördelning omprövas.

Syfte med kommunens bidragsgivning

Lysekils kommun saknar en tydlig explicit målbild och syfte om vad kommunens vill uppnå med sin bidragsgivning.

I diverse löpande text i olika dokument kan emellertid utläsas att kommunen vill stödja och främja föreningsverksamheten och att bidragen generellt ska stötta och underlätta för de bidragsmottagande föreningarna. Indirekt tolkas detta som att kommunens målsättning med sin bidragsgivning är att dessa medel ska fungera som en grundplåt och katalysator för de föreningar som finns inom kommunens geografiska område.

Det är emellertid självfallet inte tänkt att kommunens bidrag till fullo ska täcka föreningarnas kostnader, bidragsgivningen ska ses som ett komplement och inte ett alternativ, till att driva verksamheten i egen regi eller att upphandla den. Därmed skapas ett incitament för den enskilda föreningen att själv utveckla sin verksamhet och söka olika finansieringsvägar för den verksamhet man bedriver.

I kommunstyrelsens budget finns 500 tkr avsatta för så kallade IOP (idéburet offentligt partnerskap). Hela denna summa är för närvarande in-tecknad för det pågående projektet Rorkulten tillsammans med ABF som löper på fram till och med februari 2023.

Det har under senare år framförts önskemål om att kommunen ska ingå i flera IOP-projekt, men då medel saknas har frågan inte aktualiserats. Några exempel är det s.k. 59-projektet och Brottsofferjouren.

För att skapa en större flexibilitet och utrymme för nya angelägna projekt, kan med fördel detta belopp ökas, detta blir då på bekostnad av övriga verksamhetsbidrag.

Mot bakgrund av ovanstående förslår utredningen att målsättningen med bidragen tydligt uttalas och att målet är att bidra till att uppfylla kommunens vision och övergripande mål. Syftet ska vara stödja ett varierat och brett kultur-, idrotts- och fritidsliv inom Lysekils geografiska område. Budgeten för IOP bör ökas medan motsvarande sänkning görs för övriga bidrag på kommunstyrelsen.

Jämställdhet, transparens och integration

Det kan konstateras att det generellt är ungefär samma föreningar som söker och beviljas medel varje år. Det är i sak inget fel i det men det finns en risk att det över tid skapas en omedveten eller medveten förväntan hos de sökande föreningarna att de med automatik kommer att beviljas bidrag för sin verksamhet, och därmed räknar in detta i sin budget.

Det är relativt sällan det inkommer ansökningar från nya föreningar. Varför det är så är svårt att säga men eventuellt kan det bero på att det inte fullt ut är känt bland föreningar, ideella organisationer med flera att det går att söka bidrag från kommunen. Med målsättningen att ha en jämställd och transparent bidragsgivning kan med fördel informationen om bidrag på kommunens hemsida förtydligas och göras mer utförlig. Det är ur aspekter som jämställdhet och demokrati önskvärt att så många av de föreningar som verkar inom kommunens geografiska område ska känna till möjligheten att söka bidrag. Ur ett integrationsperspektiv är det önskvärt detta perspektiv extra beaktas vid beredning och beslut om bidrag till föreningarna.

Tydliga kriterier och regler för bidragsberättigande och krav på återrapportering

Som framgick i utredningen som presenterades för kommunstyrelsen 2021 finns budgeterade medel (2021) för bidrag till föreningar organisatoriskt på huvudsakligen utbildningsnämnden, 1 310 mnkr, och kommunstyrelsen 2 500 mnkr. Utbildningsnämndens fördelning är 810 till kultur och 500 till fritid.

Utbildningsnämnden har gett förvaltningen i uppdrag att ta fram tydligare riktlinjer för verksamhetsbidrag till kulturföreningar. Det grundar sig i att det emellanåt är svårt att göra relevanta bedömningar för nämnden. Bland annat när det gäller vilka föreningar som ska prioriteras samt hur man ska göra avvägningar när vissa föreningar ansöker om medel för sin lokal och andra för planerade aktiviteter.

Utbildningsnämnden har även en mindre budget för så kallat lokal/arenabidrag vilket är ett driftbidrag. Där ges bidrag till fyra föreningar via fritid på sammanlagt 99 tkr.

Föreningarna ges även subventioner när det kommer till hyra i och på våra anläggningar. Vad denna subvention omfattar i kronor är enligt utbildningsförvaltningen svår att uppskatta i exakta siffror. Klart är i alla fall att förening med barn- och ungdomsverksamhet hyr för 50 kronor per timme medan en privat- eller företagsbokning i samma anläggning ligger på 300 kronor per timme.

Gällande bidragen till idrottsföreningar hanteras de utifrån riksidrottsförbundets regelverk vilket bedöms fungera bra. Det finns därför ingen större anledning att revidera eller ändra på dessa regler eller hantering och har därför inte belysts i någon djupare omfattning i denna utredning. Förutom bidrag till idrottsföreningar hanterar utbildningsnämnden även kulturbidrag och ansökningar om kulturarrangemang.

Bidragen som ligger på kommunstyrelsen går i huvudsak till föreningar för funktionshindrade och pensionärsföreningar och beslutades huvudsakligen 1984 respektive 1989. Detta regelverk ser ut enligt nedan;

Funktionshinderföreningar

HCK-föreningen i Lysekil (heter idag Funktions Rätt) ska vara 70% av prisbasbeloppet + 0,2 av basbeloppet per i Lysekil mantalsskriven medlem. Hyreskostnad för lokal och telefon bidras till 100%.

Övriga föreningar med egen styrelse ska vara 4% av prisbasbeloppet + 0,2 av basbeloppet per medlem.

Pensionärsföreningar

Verksamhetsbidrag med 25 kr/medlem + verifierade lokalkostnader som maximeras till 250 kr/medlem/år.

Folket Hus

Inom kommunens geografiska område finns fem Folkets Hus föreningar som samtliga erhåller verksamhetsbidrag. Dessa skiljer sig dock väsentligt åt gällande bidragsnivå från 4000 kr till 950 000 kr (2019).

Övriga föreningar

Förutom Folkets Hus erhåller även ett antal andra (6 st) föreningar verksamhetsbidrag.

Det ska särskilt framhållas att kommunfullmäktige 1983-11-17 beslutade att dels ge sitt stöd en nybyggnation av Folkets Hus i Grundsund, dels *garantera* stöd till framtida driftsförluster där det senare sannolikt är ytterst ovanligt utan en bortre tidsgräns. Utredningen föreslår att detta beslut bör tas upp för förnyad prövning och eventuellt ändras eller avskaffas.

Kommunstyrelsens regelverk är svårt att praktisera i realiteten då det krävs en relativt omfattande administration, och inte minst kontrollapparat. Ställt i proportion till det antal kronor som årligen fördelas i form av bidrag anses detta inte vara motiverat.

Ska det gällande regelverket praktiseras till fullt ut skulle teoretiskt flertalet av tex pensionärsföreningarna vara berättigade till ett högre bidragsbelopp än vad som faktiskt beviljas/utbetalas idag. Detta är dock i praktiken inte möjligt då budgeten helt enkelt inte medger detta. En grov bedömning är att skulle full regelefterlevnad praktiseras skulle budgeten för bidragen behöva höjas med ca 500 000 - 700 000 kr/år samtidigt som nivåerna till de större Folkets Hus föreningarna skulle behöva reduceras relativt kraftigt.

Den sondering som gjorts inom ramen för utredningen bland 15-20 kommuner visar på att det är mycket svårt att finna ett heltäckande regelverk som omfattar såväl den stora variationen av föreningar, som rättviseaspekter. Det största hindret är svårigheten att bedöma den reella nyttan av föreningarnas olika aktiviteter, och vad dessa är "värda" i bidragspengar i förhållande till andra föreningar. Med andra ord vad bidragsnivån för varje enskild förening bör landa på utifrån de aktiviteter de genomför, jämfört med vad andra föreningar erhåller för sina aktiviteter. Att enbart basera bidragsgivningen på tex antal medlemmar utan att ta hänsyn till aktiviteter och/eller nyttan, är tveksamt ur perspektivet att hantera skattemedel på ett ansvarsfullt sätt.

Mot bakgrund av ovanstående ser utredningen flera alternativa lösningar:

- Kommunstyrelsen antar *Allmänna bestämmelser om kommunalt föreningsbidrag* som på ett generellt plan stipulerar vad som krävs av föreningar som önskar kommunala bidrag.
- Lysekils kommun avskaffar bidrag till pensionärsföreningar.
- Lysekils kommun avskaffar bidrag till pensionärsföreningar och funktionshinderföreningar.
- Lysekils kommun ger bidrag till funktionshinderföreningar men endast riktade mot barn och unga.
- Lysekils kommun avskaffar bidragen enligt ovan samt till Folkets Hus föreningarna. I stället riktas bidragsgivningen uteslutande till barn- och ungdomsverksamhet.
- Kommunfullmäktiges beslut från 1983-11-17 gällande täckning av driftsstöd omprövas.

Punkterna ovan kan eventuellt genomföras under en utfasningsperiod över förslagsvis två år.

Mer om organisationen

Dagens struktur där bidragen huvudsakligen hanteras dels på kommunstyrelseförvaltningen, dels på utbildningsförvaltningen (via kultur- och fritid), innebär att helhetssyn och överblick försvåras. Till exempel gällande hur det samlade söktrycket och behovet ser ut i kommunens föreningsliv. Med handläggningen av förenings-, verksamhets- och lokalbidrag organisatoriskt samlade på en plats i kommunen skulle förutsättningar ges för en mer effektiv bidragsgivning som i sin tur genererar bättre förutsättningar för likabehandling.

Med all bidragsgivning samlad på en plats har kommunen möjlighet att tydligare se om vissa föreningar eventuellt gynnas eller missgynnas på något sätt, samt att man minskar risken att en förening teoretiskt kan få avslag på sin ansökan hos en del av kommunen men få stöd från en annan.

Ovanstående argumentering och positiva effekter är emellertid inte självklart då det är många aspekter som spelar in som tex kunskap om de olika föreningarnas struktur och verksamhet, specifika förutsättningar (tex handikapporganisationer), ekonomi mm. Den fördjupade utredningen har i sin omvärldsanalys inte kunnat finna några tydliga för- eller nackdelar med att ha all bidragsgivning i en kommun

samlad, men förvaltningen gör ändå bedömningen att det sannolikt är mest ändamålsenligt att den organisatoriska hemvisten för all bidragsgivning bör ligga organisatoriskt på en plats.

Då utbildningsnämnden och dess förvaltning har en tjänst som föreningsutvecklare vore det naturligt att all bidragsgivning hanteras av denna funktion, bland annat för att denna funktion över tid kommer att få en naturlig och djupare kännedom om kommunens föreningar.

Budget för evenemang

I ett initiativärende beslutades att inkludera budget för evenemang i denna översyn/utredning. Utredningen har dock svårt att på ett naturligt sätt få in evenemang i föreningsutredningen. Detta då evenemang har en delvis annan karaktär, tidshorisont och syfte. Föreningar och föreningsbidrag verkar långsiktigt över tid medan evenemang oftast har ett relativt kort tidsspann med delvis annorlunda behov och syfte.

Mot bakgrund av detta lämnas evenemang med tillhörande budget utanför denna utredning förutom vad som framförs nedan.

Kommunen antog under våren 2022 ett program för evenemang. Sammanfattningsvis säger programmet att vid evenemang som drivs av extern huvudman/arrangör, ska det finnas tydlig information om eventuella kostnader för arrangören, vilken typ av stöd som går att ansöka om från kommunen, vilka kriterier som gäller samt hur ansökningsprocessen fungerar. Detta skapar förutsättningar för att arbeta konsekvent, långsiktigt och utifrån en likabehandlingsprincip.

Den evenemangsutredning som gjordes inför beslutet föreslog en initial budget för 2023 års evenemang som uppgår till 1,3 miljoner men detta belopp/budget fastställdes aldrig.

Förslag

Den fördjupade utredningens förslag med olika alternativ

1. Målsättning och syfte tydliggörs vilket är att föreningsbidragen ska bidra till att uppfylla kommunens vision och övergripande mål.
Syftet med bidragen är att stödja ett varierat och brett kultur- idrotts- och fritidsliv inom Lysekils geografiska område.
2. Kommunen antar *Allmänna bestämmelser om kommunalt föreningsbidrag*
Dessa stipulerar på ett generellt plan vad som krävs av föreningar som önskar kommunala bidrag och ersätter kommunstyrelsen nuvarande oöverskådliga regler (bilaga 1).
Utbildningsnämndens nuvarande regler ligger kvar oförändrade, och utgör kombinerat med de Allmänna bestämmelserna, kommunens samlade regelverk för föreningsbidrag.
3. Informationen om föreningsbidrag på kommunens hemsida förtydligas och görs mer utförlig. Det är önskvärt att integrationsperspektivet särskilt beaktas vid beslut om bidrag till kommunens föreningsverksamhet.

4. Kommunens föreningsbidrag ska ha fokus på barn och ungdomsverksamhet för sin bidragsgivning. Detta innebär flera alternativa ställningstaganden;
 1. Lysekils kommun upphör med bidrag till pensionärsföreningar.
 2. Lysekils kommun upphör med bidrag till pensionärsföreningar och funktionshinderföreningar med undantag för föreningar som vänder sig till funktionshindrade barn och unga.
 3. Lysekils kommun avskaffar bidrag till 1 och 2 samt till Folkets Hus föreningar. Bidrag till Folkets Hus föreningar kan dock ges efter särskild bedömning och hantering.

Punkterna 1-3 ovan kan eventuellt genomföras under en utfasningsperiod över förslagsvis två år.

5. Kommunfullmäktiges beslut från 1983-11-17 gällande täckning av framtida driftstöd till Folkes Hus i Grundsund omprövas.
6. Utbildningsnämnden (UBN) ges i uppdrag att from 2024-01-01 ha helhetsansvaret för kommunens föreningsbidrag. Den huvudsakliga målgruppen är föreningar med verksamhet som riktar sig till barn- och unga samt som idag kulturevenemang eller kulturbidrag. Uppdraget och dess budget omfattar såväl nämndens nuvarande bidragsgivning samt 1.5 mnkr av kommunstyrelsens bidragsbudget (totalt 2.5 mnkr) som flyttas över till UBN.

Beredning av inkomna ansökningar hanteras av utbildningsförvaltningens föreningsutvecklare. Som stöd för detta arbete skapas en beredningsgrupp bestående av relevanta funktioner inom kommunens olika verksamheter.
7. Kommunstyrelsen har, mot bakgrund till 6 ovan, from 2024-01-01 en budget på 1 mnkr som uteslutande ska användas till IOP-projekt.

Argument för de olika förslagen

1. All verksamhet kommunen bedriver på direkt eller indirekt bör bidra till den övergripande visionen och målsättningen.
2. Undviker dagens mycket detaljerade regler som svåra att förstå, tidskrävande att hantera, och med omotiverat hög andel administration. Det blir samtidigt enklare före den enskilda föreningen att veta vad som krävs av den egna verksamheten för att kunna erhålla ett kommunalt bidrag.
3. Ökar kännedomen om kommunens föreningsbidrag, ökar också transparensen och förutsättningarna för en mer jämlik hantering av de disponibla medlen.
4. Då kommunen har en tydlig ambition att stötta barn- och ungdomsverksamhet, vilket även manifesteras i ett eget utvecklingsområde för denna grupp, bör denna inriktning även synas i realiteten vilket blir fallet om detta förslag får bifall.

Detta innebär en relativt stor förflyttning gällande kommunens inriktning och målgrupp för sin bidragsgivning. Sannolikt är dock den samlade nyttan av att fokusera medlen på en målgrupp av föreningar med verksamhet för barn och unga, större per skattekrona än att sprida ut medlen på många målgrupper.

Detta förslag innebär också att kommunens uttalade ambition att stötta unga får en större genomslagskraft. Självklart kommer detta få konsekvenser för de föreningar som tidigare erhållit bidrag men som framöver inte kommer att få detta. Eventuellt kan därför en utfasning av bidragen vara aktuell över till exempel två år.

5. Ur ett likabehandlingsperspektiv är detta beslut högst tveksamt. Är också tveksamt om det är förenligt med gällande lagstiftning.

6. Med all bidragsgivning samlad på en plats ges kommunen möjlighet till en bättre och mer samlad översikt, tydligare inriktning och en mer effektiv hantering och beredning av bidragsgivningen. Detta skapar i sin tur förutsättningar för ett större samlat mervärde och likabehandling.

Utbildningsförvaltning har i dag har en föreningsutvecklare och det vore då naturligt att all bidragsgivning hanteras av denna funktion då denna över tid bygger upp en god och djup kännedom om kommunens föreningar.

7. Att kommunstyrelsens budget för föreningsbidrag inriktas mot att enbart omfatta IOP-projekt innebär en betydligt större flexibilitet att initiera och stötta initiativ där en ömsesidig nytta bedöms finnas. Styrelsen kommer ha en budget för IOP på 1 mnkr vilket möjliggör att flera projekt kan löpa samtidigt.

Karolina Samuelsson
Kommundirektör

Christian Martins
Administrativ chef

Bilaga

Allmänna bestämmelser för kommunalt föreningsstöd
Protokollsutdrag från kommunstyrelsen 2021-12-01, § 204

Beslutet skickas till

Kommunstyrelseförvaltningen